

ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології та музеєзнавства

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

***Альманах
наукового товариства «Афіна»
кафедри культурології та музеєзнавства***

Випуск 16

Засновано у 2003 році

Рівне – 2016

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства „Афіна” кафедри культурології та музеєзнавства. – Вип. 16 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. – Рівне: РДГУ, 2016. – 286 с.

Головний редактор:

Виткалов В.Г. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ

Редакційна колегія:

Волков С.М. – доктор культурології, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту культурології НАМУ

Виткалов С.В. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ (заступник головного редактора, відповідальний секретар)

Випих-Гавронська А. – доктор мистецтвознавства (габілітований), професор, проректор відділу розвитку Академії ім. Я. Длугоша (Польща)

Петрова І.В. – доктор культурології, професор, завідувач кафедри культурно-дозвілєвої діяльності КНУКіМ

Єфіменко А.Г. – доктор мистецтвознавства, професор Українського Вільного університету (Мюнхен, Німеччина)

Пелех Ю.В. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи РДГУ

Потапчук Т.В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри пісенно-хорової практики та постановки голосу РДГУ

Круль П.Ф. – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри теорії та історії виконавського мистецтва Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника

Кушнарєнко Н.М. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи ХДАК

Постоловський Р.М. – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ

Сабадаш Ю.С. – доктор культурології, професор кафедри культурології та інформаційної діяльності Маріупольського державного університету

Стоколос Н.Г. – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри релігієзнавства і теології Національного університету „Острозька академія”

Костюк Л.К. – кандидат історичних наук, доцент кафедри культурології і музеєзнавства РДГУ

Швецова-Водка Г.М. – доктор історичних наук, професор кафедри документальних комунікацій та бібліотечної справи РДГУ

Яремко-Супрун Н.О. – доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичного фольклору РДГУ

Рецензент:

Гончарова О.М. – доктор культурології, професор Київського національного університету культури і мистецтв

Науковий редактор і упорядник випуску – **проф. Виткалов В.Г.**

Видання зареєстровано ISSN International Centre (Paris, FRANCE):
ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Видання індексується Google Scholar, РИНЦ (РФ) та Index Copernicus

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 11 від 24.11.2016 р.)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р.
Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

Проаналізована наукова література по досліджуваній проблемі, визначені науково-теоретичні підходи к проблемі вивчення масового народного свята як соціокультурного явища, визначено його місце і значення в соціокультурному просторі, уточнені і конкретизовані основні поняття: «святко», «масовий народний святко», «соціокультурний процес».

Визначено, що святко є багатофункціональним культурним феноменом, органічним проявленням і засобом утвердження основних цінностей і ідеалів, які надають сенс людського життя і є основоположними і характерними для певної соціальної групи і народу в цілому. Органічним властивістю масового народного свята є театралізація, що пояснюється природою народного свята, його ігровим характером.

Ключові слова: святко, святковість, масовий народний святко, театралізація, соціокультурний процес.

MASS FOLK FESTIVALS IN THE SOCIO-CULTURAL PROCESSES

Chernyshevych Natalia, Candidate of Art Criticism, senior lecturer,
Kyiv National University of Culture and Arts

The work analyzes the scientific literature on the researched topic, in defined scientific and theoretical approaches to the problem of mass national holiday as a socio-cultural phenomenon which is defined by its place and importance in the socio-cultural space, clarified and fleshed basic concepts – «holiday», «massive folk festival» «social and cultural process».

It was found that the holiday is a multi-cultural phenomenon, organic expression and a mean of strengthening the core values and ideals that give meaning to human life and is the most fundamental and specific to particular social groups and people in general. It was described that feature organic mass folk festival is theatricality which is explained by the nature of the national holiday, its playing character.

Key words: celebration, festivity, massive folk festival theatricality, social and cultural process.

UDC [394.2(477) «19-20»]

MASS FOLK FESTIVALS IN THE SOCIO-CULTURAL PROCESSES

Chernyshevych Natalia, Candidate of Art Criticism, senior lecturer,
Kyiv National University of Culture and Arts

The aim of this paper is to determine the place and importance of mass national holiday in socio-cultural process, find out the features, trends and directions of mass national holiday as a cultural and artistic performances; identify scientific and theoretical approaches to the problem of mass national holiday in socio-cultural process, perform analysis subject area terminology mass national holiday.

Research methodology. The paper used analytical method for the implementation of terminological analysis of the subject areas; system – to analyze complex sources used and summarize the results of the study; historical and comparative – to identify the typology of mass events, analysis of the dynamics of their development and transformation of art – to study art features art dominant mass celebrations.

Results. An indication of mass celebrations is in the fact that it was formed for centuries spontaneously, anonymously, reflecting the characteristics of philosophical ideas, business, lifestyle, character and mentality of the people and their culture. The massive folk festival is a complex of efficient phenomenon s that optimizes artistic creativity, stimulates all kinds of folk art, provides the foundation and the building of traditional artistic values.

After updating, the values of important reminder (mythological, historical) events feast serves as a powerful tool of spiritual unity, the transmission of cultural traditions, the implementation of cultural identity of the ethnic group.

It was proved that the terminology associated with such a comprehensive scientific problem as massive folk festival in the context of cultural and artistic phenomenon is in the process of clarification and formation.

Novelty. The novelty is that the first peculiarities of mass celebrations as a cultural and artistic performances; clarified and specified the basic concepts of research; calendar rites considered as a source of traditional mass celebrations.

The practical significance. Basic and conclusions can be used to develop k4ursiv lectures and courses, training programs on art history and practice of modern mass directors holidays.

Key words: celebration, festivity, massive folk festival theatricality, social and cultural process.

Надійшла до редакції 3.11.2016 р.

УДК 008: 378.147: [373.5.011.3 – 051: 061]

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-ОРГАНІЗАТОРІВ ДОЗВІЛЛЯ В УМОВАХ КЛУБНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тюска Валентина Борисівна, кандидат педагогічних наук, доцент,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
Valentunatiuska@ukr.net

Висвітлено можливості клубної діяльності як одного із засобів, що сприяє розвитку культури майбутнього фахівця. Розкрито поняття культура та професійно-педагогічна культура педагога як основних чинників творчого становлення студентів. Розроблена авторська технологія розвитку етично-культурологічної та естетичної творчості майбутнього педагога в умовах клубу. Подано досвід студентського клубу «Спалах», що діє при кафедрі культурології та музеєзнавства РДГУ. Проаналізовано методику організації емоційно-образних ситуацій, ситуацій-інсценізацій.

Ключові слова: культура особистості, клубна діяльність, студентський клуб, педагог-організатор дозвілля, професійно-педагогічна культура, професійне становлення.

Постановка проблеми. Не зважаючи на значний обсяг наукових праць із культурології у зарубіжній і вітчизняній літературі, тема студентської клубної діяльності починає цікавити науковців лише наприкінці ХХ ст. Каталізатором цього інтересу стала професійна спрямованість мистецьких дисциплін як важливої складової прикладної культурології. Прикладне значення культурології проявляється в тому, що вона бере участь (разом із психологією, соціологією, педагогікою) у вивченні явищ соціалізації, тобто «входження» людини у певну суспільно-культурну систему. У нашому дослідженні такою системою виступає клуб як засіб впливу на культуру особистості.

Поняття «культура» часто вживається для позначення рівня вихованості й освіченості людини, оволодіння нею тією чи іншою сферою знання або діяльності. У поведінці людей можна спостерігати індивідуальні культурні відмінності. Вони приймають і поділяють цінності, уявлення та поведінку, що складають їх культуру. У культурології під культурою розуміють сукупність позагенетичних засобів, моделей поведінки, що слугують для зв'язку людської спільноти з оточенням. Найсуттєвішими вважаються культурні явища, що сприяють адаптації людини до оточення [2; 7]. Саме культура, здобуваючи форму активної людської діяльності, сприяє розвитку особистості. Поділяємо думку В.Тернопільської, що головна мета культури – формування певного типу особистості [5;13].

Окреслене розуміння взаємозв'язку культури і діяльності дозволяє в аспекті нашого дослідження розглядати культуру та клубну діяльність як чинник, що впливає на розвиток особистості майбутнього педагога-організатора дозвілля. Оскільки розвиток професійної спрямованості студентів полягає у розгортанні потреби та підвищення їх рівня професійної діяльності то при правильній організації навчально-виховного процесу студентів на кожному етапі діяльності слід передбачати багатогранну, змінену потребу особистості. Іноді мотив початку пов'язаний з метою діяльності, зміщується на її засоби, з подальшим утворенням нових за змістом мотивів. В інших випадках розвиток потреби обумовлений самим процесом засвоєння нових форм діяльності, оволодіння готовими предметами культури [6; 130].

Такою формою професійної діяльності студентів у дослідженні є клубна робота, що виступає засобом впливу на культуру педагога-організатора дозвілля, підвищує потребу у професійній спрямованості студентів та їх мотивації. Зосередимо увагу на клубній діяльності майбутнього педагога-організатора дозвілля та його професійній культурі.

Професійно-педагогічна культура – це міра і спосіб творчої самореалізації особистості педагога професійної школи у різноманітних видах педагогічної діяльності і спілкування, спрямованих на засвоєння, передачу і створення педагогічних цінностей і технологій [4; 297]. Професійно-педагогічна культура відображає світогляд вчителя, елементи його загальної культури в галузі професійної творчої діяльності, що виступає підґрунтям професійної культури вчителя, оскільки не лише вдосконалює педагогічну діяльність, а є її сутнісною ознакою. Це обумовлюється необхідністю постійно вирішувати нестандартні за своєю природою педагогічні завдання, визначати їх суперечності, добирати форми, методи педагогічного впливу, ставлення.

Творчо-естетичне ставлення формується на основі емоційно-образної психічної діяльності, що полягає у миттєвому цілісному оформленні інформації, її емоційному сприйманні та оцінці. Це сприяє вдосконаленню функцій свідомості, стимулює творчу активність, евристичну діяльність, прагнення до нового, пошук шляхів виходу за межі вже відомого. Творчий потенціал відображає емоційний досвід, а естетична культура його розвиває та поглиблює, робить почуття вишуканішими та яскравішими. У свою чергу, естетичні почуття та емоційні переживання збуджують роботу думки, стимулюють творчу інтелектуальну діяльність. Естетична розвиненість впливає і на вольові можливості, працездатність, цілеспрямованість. Науковці зазначають, що в основі психофізіологічних механізмів творчого розвитку особистості лежить естетичне, емоційне ставлення до світу, до навчальних завдань та об'єктів зображення, що визначає активність сприйняття та уяви. Ці якості взаємопов'язані з творчими здібностями і мають безпосереднє відношення до формування у майбутніх педагогів професійно-педагогічної культури та рівнем їх розвитку культури у цілому.

Останні дослідження та публікації. Проблеми розвитку культури майбутніх фахівців, зокрема у клубній діяльності, були і залишаються об'єктом уваги багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Досліджували особливості культури особистості у філософсько-методологічних підходах (Е.Кант, Т.Карвер, П.Сорокіна, Е.Тейлор, І.Томас), у культурологічній практиці (М.Аріарський, А.Жарков, Л.Жаркова, В.Кірсанов, І.Петрова, В.Піча), педагогічної культури (Л.Нечипоренко, В.Гринькова, М.Згурська, І.Ісаєв), проблеми пов'язані із професійною освітою (С.Сисоева, О.Дубасенюк, Н.Ничкало, В.Жигір, О.Чернега), клубну діяльність (О.Воловик, В.Гагін, А.Каргін, О.Миронюк, Е.Соколов, С.Смірнова, В.Тріодін).

Метою статті є розкриття можливостей клубу як одного із засобів, що сприяє розвитку культури студентів. Домінантним завданням сучасної вищої освіти є забезпечення безперервної аудиторної та позааудиторної виховної роботи, що потребує упровадження спеціальної професійної підготовки майбутніх педагогів – організаторів дозвілля.

Вклад матеріалу дослідження. Система професійних якостей, або професійна культура фахівця, переважно реалізується у його трудовій діяльності. Система його моральних якостей або моральна культура спеціаліста, реалізується у багатообразних процесах спілкування і поведінки як у самому колективі, так і поза ним, включаючи естетичні якості (естетичну культуру), реалізуючись у формах естетично-творчої діяльності. Звісно, що всі елементи і вказані вище види культури спеціаліста існують у взаємозв'язку і цілісності. Н.Крилова підкреслює, що у «практиці педагога проявляється тенденція до поєднання *моральної культури та культури спілкування*» [3; 16].

Моральна культура спілкування вчителя завжди є показником того, як, яким чином, за допомогою яких рішень, конкретних педагогічних завдань, методів взаємостосунків педагогу вдається реалізувати соціально вагомі принципи навчання і виховання. Чим ширший творчий діапазон використаних учителем прийомів і засобів успішного спілкування у вирішенні поставлених перед ним завдань, тим вищий рівень його культури. Тому, говорячи про профільну культуру спілкування вчителя, ми перш за все повинні бачити у всіх взаємостосунках уміння досягти поставленої мети навчання і виховання.

З метою ефективності реалізації вище зазначених навчально-виховних підходів була розроблена технологія розвитку етично-культурологічної та естетичної творчості в умовах діяльності студентського клубу, що сприяє творчій самореалізації майбутнього педагога-організатора дозвілля (рис. 1).

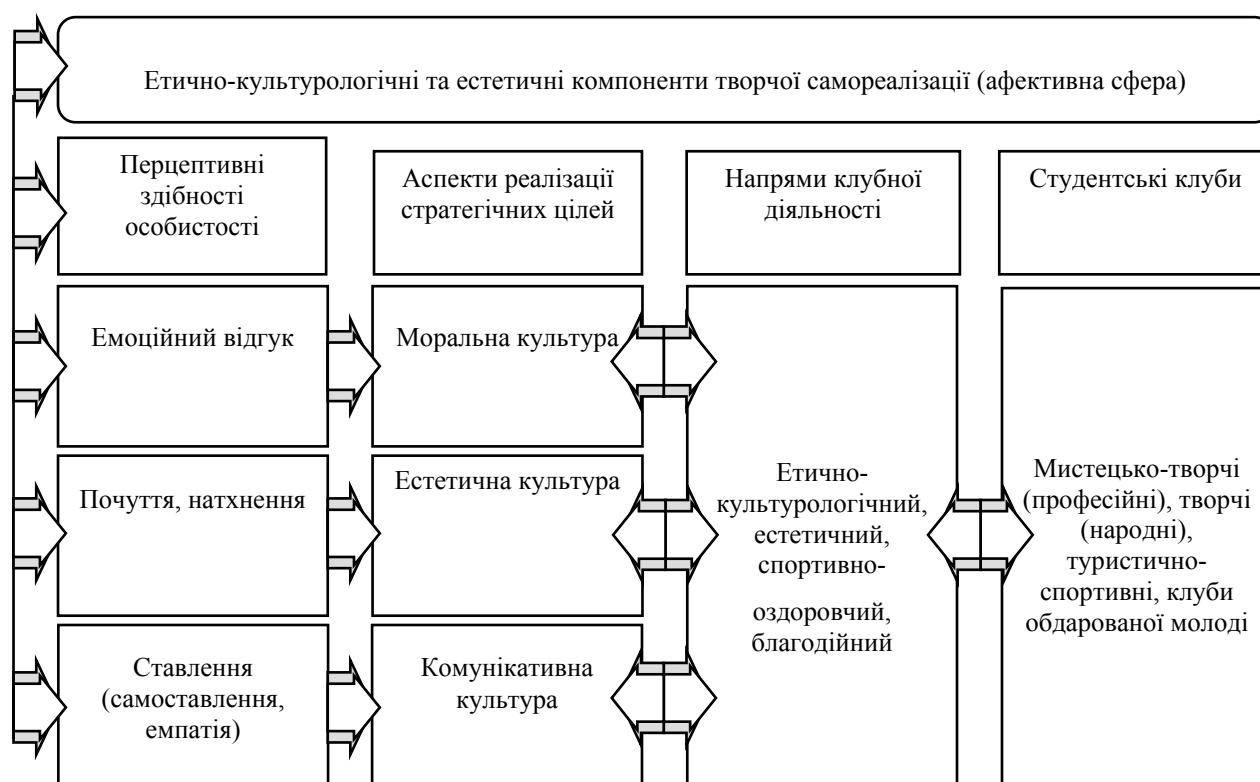

Рис. 1. Розвиток етично-культурологічної та естетичної творчості майбутнього педагога-організатора дозвілля (в умовах студентського клубу)

Апробуючи розроблену технологію розвитку етично-культурологічної та естетичної творчості, усвідомлюємо те, що неможливо розвивати духовну сферу студента, не вносячи до неї переконань, потреб, бажань, творчого натхнення. Тому відштовхувалися від того, що клубна діяльність майбутніх педагогів – одна з базисних складових системи самоформування вчителя, оскільки для багатьох студентів *клубний колектив* – частіше колектив *різновіковий* та *різнопрофільний*. У нього як завжди входять не лише студенти, а й педагоги, відомі діячі культури, науки, політики. Всі вони поставлені в умови спільної творчої праці, ділового та соціального взаємоставлення на рівних. Спираючись на творчість студентів, стимулюючи їх на заняттях і позааудиторний час, у клубі розкриваються і цілеспрямовано розвиваються творчі здібності майбутніх педагогів – організаторів дозвілля, формується творче ставлення, творчий підхід до будь-якої справи й глибше усвідомлюється професійне покликання. Різновіковість є тлом, на основі якого студент глибше вникає у свою духовну (емоційну) сутність, порівнюючи себе з іншими, оцінює (самооцінка) свої можливості, спроможність до різних видів професійної діяльності.

Оскільки наше дослідження пов'язане з процесом формування у студентської молоді елементів педагогічної майстерності – складових педагогічної культури, то цей метод, на наш погляд, – один із провідних, що забезпечує реалізацію цієї проблеми. Крім цього, у дослідженні йдеться про технологію організації виховного процесу у контексті студентського

клубу, то у творчій, як і у будь-якій іншій педагогічній діяльності важливу роль відіграє *педагогічна техніка* – уміння педагога керувати своєю поведінкою (міміка, пантоміма, емоції, настрої, техніка, постановка голосу, дикція) та впливати на дитину, колектив тощо. У такий спосіб удосконалюється зовнішня культура майбутнього педагога-організатора дозвілля, що проявляється в його осанці, одязі, гримі, міміці, пантоміміці, культурі педагогічного спілкування, умінні зацікавити, захопити виступом, доповіддю, інформацією, культурі мови, техніці мови, самореалізації як саморелаксації тощо. Як відомо ці уміння та навички формуються у процесі тренування, самостійного вправлення (самотренування, самовправлення) тощо. Ефективною умовою для цього є студентське клубне об'єднання.

У дослідженні зроблено спробу визначити педагогічні цінності студентів на основі самооцінки їх професійних можливостей. Оскільки «аксіологічний компонент професійно-педагогічної культури спирається на педагогічні цінності і є показником рівня розвитку педагогічної культури викладача. Суб'єктивне відношення викладача до загальнолюдських культурно-педагогічних цінностей визначається багатством його особистості, спрямованістю професійної діяльності, професійно-педагогічною самосвідомістю, індивідуальним стилем діяльності і відбиває, таким чином, його внутрішній світ» [1; 111]. Важливим є те, що майбутні педагоги-організатори дозвілля виокремили інтелектуально-творчі та комунікативні якості. Професійне мислення, творча уява перебувають на другому і четвертому місці, що засвідчує про значимість цих якостей у професійній діяльності. Я – реальне майбутнього педагога вимальовується, за даними опитування, так: висока інтелектуальна творчість, професійно-педагогічна компетентність, гуманістична спрямованість, комунікативність. Це підтверджує те, що виховна функція клубної діяльності професійно спрямовує студентів, сприяє ширшому розкриттю своїх прагнень (мотивації) до педагогічної творчої діяльності через культурологічний аспект.

Виходячи з того, що «культурологічний підхід до виховання забезпечує кожній молодій людині найкращі психологічні умови для проживання у світовому суспільстві, формуючи у них здібність до життєдіяльності» [7; 5], базою для розвитку культури майбутнього педагога-організатора дозвілля став клуб «Спалах», створений при кафедрі культурології та музеєзнавства РДГУ. Основне завдання його – надати сприятливі умови для творчої самореалізації студентів, формувати практичні навички майбутньої професії, заповнити духовний вакуум молоді генерации організованим, культурним змістом, сприяти розвитку у студентів творчого ставлення до професійної діяльності.

З метою реалізації програмних якостей майбутнього творчого фахівця, на заняттях у клубах ми конструювали спеціальні емоційно-образні ситуації – *метод педагогічних ситуацій*, що створюють умови для їх творчого вирішення, викликають інтерес у студентів і формують їх педагогічні цінності. Емоційна ситуація характеризується насамперед певним психічним станом особистості, який виник у процесі емоційного сприйняття з метою відкриття нових вражень і емоційних станів при розв'язанні ситуативних задач у клубній діяльності.

Рішення емоційно-образної ситуації завжди пов'язане з такими творчими компонентами, як розвинене дивергентне мислення, уява, уявлення, асоціативна здатність, уміння комбінувати і варіювати відоме у нових сполученнях. Воно завжди пов'язане з самостійним пошуком, вибором, імпровізацією і творчістю. Під час розв'язання емоційно-образної ситуації знання й уміння, накопичені у процесі клубної діяльності, виступають у двоякій ролі: як засіб і як результат творчого рішення. Наприклад, засобом виступають раніше засвоєні наявні в особистості знання, а результатом є нові, отримані у процесі творчої діяльності знання, уміння, творчий досвід. Емоційно-образна ситуація несе у собі таке навантаження: створює творчий мікроклімат, який настроює особистість на творчий процес, спонукає її до пошуку емоційно-образного рішення і забезпечує гуманне ставлення до виконання дії за допомогою вибору необхідних оптимальних методів та прийомів впливу. Основна суть емоційно-образної ситуації полягає у тому, щоб перед студентом ставити проблему вибору засобів і способів вираження своїх почуттів, переживань і думок, які виникають під впливом певної ситуації. Ціннісним зерном емоційно-образної ситуації у клубній діяльності є надбання нових моральних цінностей і емоційного досвіду за допомогою розв'язання *створених проблемних завдань*.

Наші спостереження підтверджують, що емоційно-образні ситуації у клубній діяльності сприяють формуванню у студентів професійних цінностей, впливають на розвиток культури. У майбутнього педагога-організатора дозвілля виникає бажання передати в емоційно-образній формі внутрішнє переживання, емоції та думки, долати внутрішні і зовнішні стереотипи поведінки. Тому змістом цього етапу виступають емоційно-образні проблемні педагогічні ситуації. У них майбутній фахівець випробовує емоційні переживання, у результаті чого формується емоційно-ціннісне ставлення до професійної діяльності.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Результати організаційно-діяльної гри у клубі «Спалах» засвідчують, що вирішення навчально-пізнавальних задач, ситуацій із проблем загальнокультурної, духовно-моральної підготовки забезпечує свідомий вибір студентами духовних цінностей, формує на їх основі стійку, неповторну, індивідуальну систему професійно-ціннісних орієнтацій (на творчість у професійній діяльності, розвиток особистості студента, спілкування з дітьми та дорослими, професійне самовдосконалення, самореалізацію, професійне співробітництво, обмін духовними цінностями).

У процесі дослідження впливу на культуру студентів в умовах клубу доходимо висновку, що заняття у клубі приносить задоволення, допомагає вдосконалювати професійні здібності, підвищувати рівень педагогічної культури. Клуб сприяє професійній адаптації студентів та популяризації творчих талантів, досконалість яких спонукає (вплив на мотиваційну сферу) до творчого самовираження студентську молодь, а у майбутньому організувати аналогічні форми роботи з метою прилучення до них підростаючого покоління. Висока якість продуктивно-творчої діяльності клубу допомагає студентам зрозуміти людинознавчий аспект професійної діяльності, сприяє розвитку культури особистості. Багатство можливостей майбутнього педагога-організатора дозвілля, практична невичерпність його

професійного потенціалу і становить ту основу, що забезпечує втілення у життя вищих культурних цінностей суспільства.

Список використаної літератури

1. *Жигір В. І.* Професійна педагогіка: навч. посіб. / В. І. Жигір, О. А. Чернега; [за ред. М. В. Вачевського]. – Київ : Кондор, 2012.
2. *Культурологія* : навч. посібник / Упоряд. О. І. Погорілий, М. А. Собацький. – Київ: Вид. дім КМ «Академія», 2003.
3. *Крылова Н. Б.* Формирование культуры будущего специалиста: Метод. пособ. / Н. Б. Крылова. – М. : Высш. шк., 1990.
4. *Профессиональная педагогика*: Учебн. для студентов, обучающихся на пед. специальностях и направ. – М. : Ассоциация «Проф. образ», 1997.
5. *Тернопільська В. І.* Соціально-комунікативна культура школяра : шляхи сходження. Монографія / В. І. Тернопільська. – Житомир : Вид-во ПП «Рута», 2008.
6. *Швидкий В. О.* Акмеологічні підходи до формування образу Я – професіонала у студентів ВНЗ / В. О. Швидкий // Акмеологія в Україні : наук. вид. – Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2010. – № 1. – С. 128-134.
7. *Щукова Н. Е.* Новое воспитание / Н. Е. Щукова. – М. : Пед. общество России, 2000.

References

1. *Zhygir' V. I.* Profesiynna pedagogika: navch. posib. / V. I. Zhygir', O. A. Chernjega; [za red. M. V. Vachevs'kogo]. – K. : Kondor, 2012.
2. *Kul'turologija : navch. posibnyk* / Uporjad. O. I. Pogorilyj, M. A. Sobac'kyj. – K.: Vyd. dim KM «Akademija», 2003.
3. *Krylova N.B.* Formirovanie kul'tury budushhego specyalysta: Metod. posob. / N. B. Krylova – M. : Vyssh. shk., 1990.
4. *Professyonal'naja pedagogyka*: Uchebnyk dlja studentov, obuchajushhysja na ped. spec-stjam y naprav. – M. : Assocjacyja «Prof. obraz», 1997.
5. *Ternopil's'ka V. I.* Social'no – komunikatyvna kul'tura shkoljara : shljahy shodzhenja. Monografija / V. I. Ternopil's'ka. – Zhytomyr : Vyd-vo PP «Ruta», 2008.
6. *Shvydkyj V. O.* Akmeologichni pidhody do formuvannja obrazu Ja – profesionala u studentiv VNZ / V. O. Shvydkyj // Akmeologija v Ukraїni : naukovе vydannja. – K. : Kyїv's'kyj universytet im. B. Grinchenka, 2010. – № 1. – S. 128–134.
7. *Shhukova N. E.* Novoe vospytanye / N. E. Shhukova – M. : Pedagogycheskoe obshhestvo Rossii, 2000.

ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КУЛЬТУРЫ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ-ОРГАНИЗАТОРОВ ДОСУГА В УСЛОВИЯХ КЛУБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Тюска Валентина Борисовна, кандидат педагогических наук, доцент,
Ривненский государственный гуманитарный университет, г. Ривне

Освещено возможности клубной деятельности как одного из средств, способствующих развитию культуры будущих специалистов. Раскрыто значение культуры и профессионально-педагогической культуры как основных факторов творческого становления студентов. Разработана авторская технология развития этично-культурологического и эстетического творчества будущего педагога в условиях клуба. Раскрыт опыт работы студенческого клуба «Спалах», функционирующего при кафедре культурологии и музееведения. Проанализировано методика организации эмоционально-образных ситуаций, ситуаций-инсценизаций.

Ключевые слова: культура личности, клубная деятельность, студенческий клуб, педагог-организатор досуга, профессионально-педагогическая культура, профессиональное становление.

INFLUENCE ON THE CULTURE OF FUTURE EDUCATORS - LEISURE ORGANIZERS IN THE CLUB ACTIVITY

Tiuska Valentina, candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Rivne State University of the Humanities, Rivne

The article deals with the opportunities of the club activity as one of the means that benefits a future professional's culture development. It has been determined the notions «culture» and professional – pedagogical culture of an educator as basic factors of students' development. It has been designed the personal technology of ethic-culturological development and esthetic creativity of a future educator in clubs. It has been presented the experience of the students' club «Flash» functioning in the department of Culturology and Museum study of Rivne State University of the Humanities. It also has been analyzed the methodic of organization of emotional-visual situations, situations-on staging.

Key words: personal culture, club activity, students' club, an educator-organizer of leisure, professional and pedagogical culture, professional development.

UDC 008: 378.147: 373.5.011.3 – 051:061]

**INFLUENCE ON THE CULTURE OF FUTURE EDUCATORS- LEISURE ORGANIZERS
IN THE CLUB ACTIVITY****Tiuska Valentina**, Candidate of pedagogical sciences, associate professor,
Rivne state university of the humanities, Rivne

The aim of the research. The aim of our research is to outline the potential of the club as a means of contributing to the development of the culture of students. The dominant challenge of modern higher education is to provide continuous classroom and extracurricular educational work, which requires the implementation of special training of future teachers-organizers of leisure.

Research methodology. By testing the technology of moral, cultural, and aesthetic creativity, we are inspired by the fact that future teachers' club activity is one of the basic components of teacher's self-forming. *Club team* is usually a staff of different ages and specialties. Various ages is the background on the bases of which students delve deeper into their spiritual (emotional) nature, comparing themselves with others, estimate (themselves) their capabilities, ability to various professional activities. Basing on the creative work of students, encouraging them in the classroom and in extracurricular time, the creative abilities of future teachers-organizers of leisure are being revealed and targeted developed in the club, while forming a creative attitude and approach to the present business and deeper awareness of the vocational calling.

Results. The basis for the development of the culture of the future teacher-leisure organizer was the club «Flash», created at the Department of Culture and Museum Studies in RSUH. Its main task is to create the favorable conditions for creative self-realization of students, to form practical skills of the future profession, to fill the spiritual vacuum of the young generation with the organized cultural content, to promote the students' creative approach to the profession. In order to implement the program qualities of the future creative specialist we have designed the special emotional and the figurative situations during the club activity – the method of pedagogical situations that makes conditions for their creative solutions, interests students and forms their pedagogical values. Emotional situation is characterized primarily by a certain mental state of the individual, which emerged during the emotional perception in order to open new experiences and emotional states in solving of the situational problems in the club activity. The decision of the emotional and the imaginative situations is always associated with such creative components as developed divergent thinking, imagination, ideas, associative ability, the ability to combine and vary in certain new combinations. In the resolving of the emotional and the imaginative situations knowledge and skills, accumulated in the process of club activity, have dual role: as the means and the result of the creative solution.

Novelty. Our observations show that the emotional and the figurative situations in the club activity contribute to the formation of students' professional values, stimulate the development of the culture. In the future teacher-organizer of leisure it occurs the desire to convey inner feelings, emotions and thoughts in the emotional and the figurative forms, to overcome the internal and the external behavior stereotypes. The future specialist is experiencing emotional feelings in the emotional and the imaginative pedagogical problematic situations and the emotional, and the valuable attitude to the profession is being formed as the result.

The practical significance. The results of the organizational-activity play in the club «Flash» indicate that the solving of the educational and cognitive tasks, situations of general cultural, spiritual and moral training provides a conscious choice of spiritual values by students, forms on this basis the sustainable, unique, individual system of vocational valuable orientations (creativity in the professional activity, the development of student's personality, communication with children and adults, professional self-improvement, self-fulfillment, professional cooperation, exchange of the spiritual values). The research concludes that the classes in the club bring pleasure and help to improve the professional skills, to raise the level of the pedagogical culture. The club promotes the professional adaptation of students and creative talents, which encourages (effects on motivational sphere) students to the creative expression, and to organize the similar forms of work in order to familiarize thereto of rising generation in the future.

Key words: personal culture, club activity, students' club, an educator-organizer of leisure, professional and pedagogical culture, professional development.

Надійшла до редакції 2.10.2016 р.

УДК [37.035:355.01]+37.017.4-053.6(477)

**ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ****Чеплаков Сергій Олександрович**, начальник 42 гарнізонного Будинку офіцерів,
магістрант, Рівненський державний гуманітарний університет;**Костюк Лариса Кіндратівна**, кандидат історичних наук, доцент,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне**djsnap@rambler.ru; larusa.kostiuk@gmail.com**

Розглянуто проблеми та концепції військово-патріотичного виховання молоді, стан нормативно-правової бази, сучасні підходи в системі освіти та культури в умовах сьогодення. Проаналізовано зв'язок подій на сході України та проблем патріотичного виховання сучасної молоді.

ЗМІСТ

<i>Постоловський Р. М.</i> Вітальне слово	3
<i>Виткалов С. В.</i> Вища школа і сучасні реалії України	4

Розділ I. ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА РЕТРОСПЕКТИВА ЛЮДСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ

<i>Гладишев А. С.</i> Культурно-мистецька та містобудівна спадщина середньовічного м. Дубно у культурному просторі ХХІ сторіччя	6
<i>Кіндратюк Б. Д.</i> Дзвонарська культура в українському галицькому мудрослів'ї, згромадженому та поясненому І.Франком	10
<i>Пилипенко І. Я.</i> Вплив реформ 1920–1930-х рр. на діяльність майстерні монументального живопису української академії мистецтва	15
<i>др. Маріуш Шайда.</i> Природа і роль релігійної віри в перспективі психоаналізу і філософії Віктора Еміля Франкла	20
<i>Лосик Г. І.</i> Типологія та художні особливості писанкарства Опілля та Бойківського Підгір'я кінця ХІХ–ХХ століття	26
<i>Виткалов С. В., Корольчук О. Л.</i> Сучасні проблеми культурної сфери в контексті трансформаційних змін українського суспільства	30
<i>Мохнюк Р. С.</i> Громадянська культура як змістонаповнююча домінанта навчального процесу у системі андрагогіки (узагальнення досвіду Рівненського центру підвищення кваліфікації та перепідготовки працівників культури національної академії керівних кадрів культури і мистецтв)	34
<i>Кондратчук В. В.</i> Культурологічний аспект національно-державних зрушень кінця 80 – початку 90-х років ХХ століття на Рівненщині	40
<i>Бойко Л. П.</i> Ціннісна природа соціокультурного простору	45
<i>Данник К. О.</i> Вірменська молодь у сучасному українському культурному просторі	50
<i>Андрєєва А. С., Казначєєва Л. М.</i> Плекання українських традицій в культурно-дозвіллевих проектах пластунів	55
<i>Плюта О.П.</i> Українська кухня як феномен побутової культури: до історіографії питання	59

Розділ II. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

<i>Шандренко О. М., Козаченко В. В.</i> Архітектоніка: слово – поняття – термін	65
<i>Тадля О. М.</i> Менеджмент шоу-бізнесу: сутність і основні напрями діяльності	70
<i>Любченко О. М.</i> Мистецтво як засіб задоволення художніх потреб людини у вільний час	77
<i>Горбатова Н. О.</i> Створення художнього образу у хореографічному мистецтві	81
<i>Чернишевич Н. І.</i> Масове народне свято в соціокультурному процесі	86

<i>Тюска В. Б.</i> Формування професійної культури майбутніх педагогів-організаторів дозвілля в умовах клубної діяльності	91
<i>Чеплаков С. О., Костюк Л. К.</i> Військово-патріотичне виховання української молоді в сучасних умовах	96
<i>Гаврилюк Л. В., Казначеева Л. М.</i> Впровадження ідей В.О. Сухомлинського у сучасній школі (на прикладі драматичного гуртка Сарненського навчально-виховного комплексу «Школа-Колегіум» ім. Т.Г. Шевченка)	101
<i>Кімстач Ю. Н.</i> Штрихи: ще один погляд на проблему	106

Розділ III. ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

<i>Вербицька П. В.</i> Сучасні вектори розвитку освіти й культури молоді	111
<i>Галатюк М. Ю.</i> Розвиток спортивної культури студентської молоді засобами фізичного виховання та фізкультурно-оздоровчої роботи	115
<i>Дзюбишина Н. Б.</i> Виховний та освітній потенціал культури у духовному розвитку студентів ВНЗ	119
<i>Герц І. І., Нечасенко Т. В.</i> Роль зовнішньої техніки в процесі оволодіння сценічним мовленням	123
<i>Бєдакова С. В.</i> Празький період творчості Н.Нижанківського в контексті громадянського виховання майбутніх вчителів музичного мистецтва	129
<i>Свіридовська Л. М.</i> Громадянське виховання майбутніх вчителів музичного мистецтва: за матеріалами української музичної класики	134
<i>Тарчинська Ю., Тарчинська І.</i> Спільна музично-виконавська діяльність у наукових дослідженнях	138
<i>Тетюк М. Т.</i> Вибір сценічних жестів студентами класу академічного співу ВНЗ	144
<i>Овсіюк Н. М., Даюк Ж.</i> Педагогічний репертуар у формуванні технічних та виконавських якостей співака	148
<i>Волошина Л. П.</i> Досвід видатних педагогів класичного танцю як основа сучасної хореографічної освіти	153
<i>Просолович С. М.</i> Методика формування компетентнісного підходу при підготовці сучасних фахівців у Миколаївському муніципальному академічному коледжі	157
<i>Уколова М. Ю.</i> Модельні агентства та школи і формування духовної культури сучасної молоді: на прикладі модельних шкіл «Панна» та «Artmodels» м. Рівне	161

Розділ IV. КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКА ПАРАДИГМА УКРАЇНИ В РОЗМАЇТТІ ВИЯВІВ

<i>Щербань А. Л.</i> Семантика орнаменталізації посуду неолітичної спільноти ямково-гребінцевої кераміки з території України	165
<i>Дихнич Л. П.</i> Маскарадні костюми Чарльза Ворта як важливий елемент європейської моди другої половини XIX століття	171
<i>Бійо В. В.</i> Французький придворний балет	176
<i>Оленюк Д. В.</i> Німецька вокальна школа: Юліус Штокгаузен – видатний співак і педагог	181

Костюк Л. К., Новачук А. С. Українське авангардне малярство як предмет досліджень у вітчизняній історіографії	185
Кожечков О. В. Дизайн у мистецтві	190
Оборська С. В. Технології промислового дизайну у контексті декоративно-прикладного мистецтва	196
Бистрякова В. Н., Осадча А. М., Гула Є. П. Розвиток дизайну в Україні	200
Соловійов В. А. Художній образ в мистецтві як феномен освоєння свідомістю людини навколишньої дійсності	206
Лобан Т. Й. Хореографічний спадок Моріса Бежара в контексті сучасного мистецтва танцю	211
Помпа О. Д. Чинники формування народних танців	215
Кравець А. А. Українська школа жіночого балетного виконавства другої пол. ХХ століття: творча спадщина Алли Гавриленко	218
Яремчук О. В., Даниленко М. П. Сучасний розвиток українського музичного мистецтва: тенденції та подальші перспективи	222
Шмаленко О. І. Фестиваль «Червона Рута»: традиції одноіменного ансамблю	226
Михайлець В. В. «Вона» як зразок рок-балади у творчості гурту «Плач Єремії»	230
Ігнатова Л. П. Сучасна музична культура: тенденції розвитку	235
Цуп Ю. В. Втілення співочого слова Кобзаря у вокальній музиці та тексти Т.Шевченка в Київській області (на Богуславщині)	240
Сташук О. А. Пам'ятник Т.Шевченку як один з елементів культурно-мистецької спадщини м. Рівне	243
Шолудько Н. Г. Музейний туризм: виклики сучасності	247
Янишевська Ю. О. Тематичні напрями молодіжного туризму	253
Перець О. В. Музей як культурний феномен: на прикладі діяльності Радивилівського районного історичного музею	258
Білінський М. М. Шевченківські пам'ятки Черкащини як туристичний ресурс регіону	264
Адамчук К. Д. Культурний потенціал національного історико-меморіального заповідника «Поле Берестецької битви»	269
Капінос Т. Е. Пам'ятки Кременеччини в структурі культурної спадщини України	274
Карпова Л. О. Лояльність гостей ресторану: до проблеми гостинності	278

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

АЛЬМАНАХ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА «АФІНА» КАФЕДРИ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА
МУЗЕЄЗНАВСТВА РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ВИПУСК 16

Наукове редагування і коректура – *проф. Виткалов В.Г.*
Упорядкування, верстка та макет – *доц. Виткалов С.В., Федорук Л.М.*
Відповідальний за випуск – *Виткалов В.Г.*

Підписано до друку 24.11.2016. Замовлення № 201/1.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 37.4. Наклад 100 прим.

Адреса редакції: м. Рівне, вул. С.Бандери, 12.
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології та музеєзнавства. Тел. 0 (362) 63-42-62

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства «Афіна» кафедри культурології та музеєзнавства. – Вип. 16 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. – Рівне: РДГУ, 2016. – 286 с.

*Свідотство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р.
Зареєстрованого Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.*

ISBN 978-966-8424-77-9

**ББК 71.0
УДК 08:168.522**

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12